

Leren in de praktijk

Zorg voor bomen en struiken

‘Ontginnen en niet kletsen’, dat was in het begin van de jaren 70 ons motto. We hadden land nodig voor het verbouwen van graan, voor een groentetuin en voor het weiden van de schapen.

Ons oog moest nog worden gevormd om respect, bewondering en begrip te ontwikkelen voor ons eikenkreupelbos en voor de droge heuvels met wilde lavendel, tijm, krentenboompjes, jeneverbessen, kornoelje en andere planten. We wisten wel hoe belangrijk bomen en struiken zijn in de strijd tegen erosie en aardverschuivingen. Aan de afbrokkelende rotswand onderaan ons land planten we duizenden Oostenrijke zwarte dennen. Na veertig jaar ziet het landschap er anders uit. Er is geen naakte rotswand meer te zien. De steile helling is groen van kleine en grote bomen, die met alle kracht wortel geschoten hebben om de grond vast te houden.

Eerste experimenten

We wilden in die tijd natuurlijk ook zo snel mogelijk eigen vruchten eten, dus plantten we in 1974 al onze eerste boomgaard, met een bont mengsel van bomen uit een boomkwekerij in de buurt. En zo kregen we een eerste indruk wat het betekent voor bomen te zorgen. De kweeperen deden het prima en ook de pruimenbomen gaven ons enkele jaren lang heerlijke gele, rode en blauwe vruchten. Met de appels, peren, perziken en abrikozen liep het helaas uit op een bittere teleurstelling. ‘Industriële fruitteelt’ was voor mij in die tijd nog een onbekend woord, maar ja, hier ging het precies om zulke soorten. Moderne soorten, aangepast aan de eisen van de handelsmarkt, zoals uniforme groei, lange houdbaarheid en grote productie. Maar zonder de inzet van geconcentreerde kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen kan deze vorm van intensieve landbouw niet functioneren. En daar hadden wij geen zin in. We zochten dus naar mensen en verenigingen die zich inzetten voor traditionele vormen van fruitteelt. De eerste cursus bomen snoeien deden we in de Cevenen bij de vereniging ‘Fruits oubliés’ – vergeten fruit. Uit onze vriendenkring kregen we eveneens adviezen en hulp, zoals van Otto Vögeli, een Zwitserse boer en imker uit Gächlingen. Hij bezocht ons regelmatig in de Provence en leerde ons de beginselen van de kunst van het bomen snoeien.

Je kunt je afvragen waarom wij mensen met zulke drastische manieren de bomen manipuleren. Zouden we er niet beter aan doen de natuur zijn gang te laten gaan? In het oerwoud groeien toch ook genoeg vruchten en planten, zonder menselijk ingrijpen?

Maar zo is het niet, een boomgaard is geen oerwoud. Klimaat, waterhuishouding en bodemkwaliteit kunnen naar gelang de geografische ligging erg verschillen en vragen om ingrijpen. Zonder verzorging is er geen oogst. Natuurlijk dragen bomen ook zonder ons toedoen enkele vruchten om te overleven, maar die zijn dan vaak klein, hangen boven in de boom en smaken ook niet zo lekker als we willen. Veel soorten die eens door mensen geselecteerd en veredeld zijn, overleven niet zonder ons toedoen. Van de duizenden appelrassen in het begin van de 20ste eeuw in Frankrijk is nu nog minder dan de helft over. Het massale verlies van de biodiversiteit door de schaalvergroting in de fruitteelt laat ook hier zijn sporen achter.

Snoeien en enten

Over het snoeien van de fruitbomen kun je stapels boeken vinden met verschillende regels en systemen. Al naar gelang het ras kan de ene of de andere snoeimethode worden toegepast. Biologische kennis over de groei, de onderstam, de zure, kalkhoudende, klei- of zandgrond en de ontwikkeling van de knoppen is noodzakelijk. Zo moet je bijvoorbeeld weten dat bij olijfbomen de vruchten aan de tweejarige takken groeien. Het snoeien in de geïndustrialiseerde fruitteelt is monotoon en geautomatiseerd. Alles wordt op dezelfde hoogte afgesneden en de horizontale takken krijgen meestal de voorkeur. En natuurlijk moet het werk zo snel

mogelijk worden gedaan. Maar het gaat ook anders. Door de langjarige zorg leer je de bomen beter kennen. Ook de eigen fouten zie je met de tijd al te duidelijk. Door een te brutale snoei groeien er enorm veel rechtopstaande jonge twijgen, zogenaamd waterlot, die ook weer moeten worden verwijderd. Een te voorzichtig snoei leidt tot lichtgebrek midden in de boom en afhankelijk van het klimaat tot een explosie van schimmelziekten. Een ideale boomvorm bestaat niet. En we kunnen van mening verschillen bij vragen over het aantal dragende takken, met of zonder hoofdtak, hoogstam, halfstam, spalier... In het zuiden zie je weinig hoofdtakken, bij olijfbomen helemaal nooit, in het noorden kun je vrijwel overal hoofdtakken zien bij hoog- en halfhoogstammen.

Ook het enten is een fascinerend werk. In onze kleine boomkwekerij zaaiden we amandelpitten. Na twee jaar plantten we ze op hun definitieve plaats op het weiland boven St. Hippolyte in de coöperatie in Limans. Een jaar later veredelden we deze jonge bomen met een groot aantal amandelsoorten. Paul Crassely, wetenschapper bij de INRA (Frans Instituut voor landbouwonderzoek), bracht het enthousiasme mee en hielp bij het enten. Het zijn allemaal prima soorten, maar enkele rassen zijn totaal ongeschikt voor de levensmiddelenindustrie, omdat de schalen te hard en daardoor niet machineconform zijn. Onze bijen zijn nog steeds elk jaar tevreden met de vroege bij-

enweide in deze boomgaard – en wij zijn tevreden met onze lekkere amandelen.

Citrusvruchten in overvloed

In onze zuidelijkste coöperatie Mas de Granier in de Crau, tussen de bergketen Les Alpilles en de Rhône-delta, verbouwen we sinds tien jaar alle mogelijke citrusvruchten. Angela, die als kind op de Mas leefde en later in de buurt van de Spaanse grens een opleiding volgde in de teelt van citrusvruchten, geeft ons advies in deze cultuur. Ten zuiden van onze laurierheg, beschermd tegen de mistral (de gevreesde noordenwind die hier zeker honderd dagen per jaar blaast) plantten we bittere sinaasappels voor bittermarmelade. In het vrije veld groeien mandarijnenbomen en bloedsinaasappels zonder noemenswaardige vorstschade. Onder een plastic tunnel groeien sinaasappels, grapefruits, kumquats, citroenen, limoenen, enz. De limoenen verwerken we nu met courgettes en kikkererwten tot een lekkere pasta. Het is de laatste nieuwigheid in ons assortiment conserven die we op de Mas produceren.

Het snoeien en verzorgen van deze citrusvruchtbomen stelt nieuwe eisen. Onder plastic zijn de bomen beter beschermd tegen de vorst, maar schildluizen, mineervliegen en schimmelziekten ontwikkelen zich prachtig in dit klimaat. Daarom is het nodig zo te snoeien, dat de lucht midden in de boom vrij kan circuleren en er ook genoeg licht in valt.

Door observatie kun je veel leren, maar er komen ook steeds weer vragen bij. En juist dat is ook in de omgang met deze organismes zo spannend. Net als hen zijn ook wij een deel van het leven op deze planeet. Ze kunnen ons leren bescheiden, milieubewust en verantwoordelijk te zijn.

Peter Gerber

Toerisme op gelijke voet

Over het massatoerisme is veel te vertellen. Over de sneeuwkanonnen in de Alpen en over de overvolle stranden aan de Middellandse Zee. Wie kent niet de cruiseseries van de televisie of de goedkope avonturen op een zonnig eiland?

Massatoerisme kende haar groei in de vorige eeuw met het invoeren van betaalde vakantiedagen voor iedereen. Lange tijd gold het toerisme als stimulans voor de economie van een verarmde stad of streek. Tegenwoordig vinden steeds meer mensen deze vorm van inkomensoverdracht door 'jezelf te verkopen' steeds minder aantrekkelijk. Steden als Amsterdam, Venetië of Dubrovnik hebben al maatregelen genomen om de overlast door het toerisme te beperken. Inmiddels bestaat er naast de hitlijst van beste vakantiebestemmingen ook een lijst met plaatsen waar je niet meer naar toe kunt gaan. Op de Filipijnen moest Boracay, een van de mooiste eilanden ter wereld, voor toeristen worden afgesloten omdat het door hen werd verwoest. Zelfs de UNESCO heeft intussen gemerkt dat de lijst met werelderfgoederen regelrecht heeft geleid tot toeristische invasies. Daarom hebben ze nu een bijbehorende risicolijst gepubliceerd. Het is het paradoxale aan het toerisme dat het kapotmaakt waar het van leeft. Deze vorm van toerisme gaat voor consumptie. We houden enorm veel van dat ene mooie plekje op aarde en verdrukken het tegelijkertijd met onze liefde. Met onze creditcards voelen we ons overal thuis en kunnen ons dus van alles permitteren. Met geld is het ook niet nodig die anderen te leren kennen, die vreemde mensen die hier eigenlijk thuis zijn... Vreemde mensen... De begrippen migratie en toerisme overlappen elkaar ergens. Voor de een betekent reizen het levensgevaarlijke overste-

ken van woestijn of zee. Aan het einde van de reis wachten gevangenis of vluchtelingenkamp. Voor de ander betekenen die paar weken reizen de mooiste momenten van het jaar, zonder zorgen en badend in luxe. Deze vergelijking klinkt hard, maar maakt wel duidelijk dat we op deze wereld de mensen in verschillende categorieën hebben verdeeld, met verschillende rechten en verschillende mogelijkheden.

Met elkaar kennismaken

We zijn in Longo maï zeker niet de enigen die nadenken over andere vormen van reizen en leren kennen van andere mensen, landen en culturen. Maar zo eenvoudig is het niet nieuwe en duurzame vormen van uitwisseling en ontdekking te ontwikkelen. We kennen genoeg mensen die geen zin meer hebben in massatoerisme, maar ze hebben nog geen zinvol alternatief gevonden. En ze hebben hun vrije tijd hard nodig om zelf bij te tanken. Hoe kunnen ze hun behoeftes verbinden met de realiteiten en de behoeftes van anderen? Stel, we proberen eens te leren hoe we anders met elkaar contact kunnen leggen. Kunnen we door het levensverhaal van een ander onszelf in twijfel trekken? Ontmoeten we mensen op gelijke voet, dan betekent dat van elkaar begrijpen hoe ons dagelijks leven eruit ziet, welke dromen we hebben. Hoe zien we de toekomst, waarvoor zijn we bang, waardoor scheppen we moed, hoe feesten we? En dan: wat delen we met elkaar en wat kunnen we elkaar geven?

In augustus 2018 vond in de Pyreneeën een bijeenkomst plaats van het 'Europees netwerk van schapsherders'. Hervé (in het midden), schapenfokexpert van Longo maï en Elina, een Russische studente antropologie, namen hieraan deel. Elina was stagiaire bij Radio Zinzine, de lokale radiozender van Longo maï in de Provence. Ze voerde uitgebreide interviews met de deelnemers aan de bijeenkomst, zoals hier met een schapsherder uit Roemenië. Het netwerk propageert en verdedigt de weidegang van dieren als ecologisch zinvolle vorm in de veeteelt.

Respect en uitwisseling

Denken we aan een andere vorm van toerisme, dan denken we vooral aan dit principe van gelijkwaardigheid. Een soort fusie van relaties tussen de vaste bewoners en de 'toeristen'. In het Latijn heten gast en gastgever beide 'hospes'. Het ontdekken van elkaar, wederzijds respect, elkaar vertellen en met elkaar delen, dat staat op de voorgrond, om het even wie bij wie op bezoek is. Een paar ideeën in die richting hebben we wel. Sinds jaar en dag hebben praktisch al onze coöperaties een gastverblijf of is er in de buurt een logeeraadres te vinden. Door onze betrokkenheid bij de streek is het goed mogelijk een toerisme 'op gelijke voet' te realiseren. Dat geldt ook voor onze coöperaties en be-

vriende projecten in Oost-Europa. Afgelopen jaar organiseerden we een busreis vanuit Zwitserland naar Transkarpatië en Roemenië. In de Oekraïense Karpaten bijvoorbeeld zoeken de mensen steun om een project te verhinderen voor een enorm skigebied in het natuurpark Svydovets. En in Roemenië delen onze vrienden in het dorpje Hosman in Transsylvanië graag hun veelzijdige contacten op het platteland, in Cluj of in Sibiu. De laatste maanden zijn we vooral bezig ideeën te ontwikkelen voor een duurzaam en gelijkwaardig toerisme in het dorp Riace in Calabrië (zie kader). We hopen dat we daar de volgende keer meer over kunnen berichten.

Hannes Reiser

Gastvrijheid is vanzelfsprekend: gezellig tafelen in de coöperatie in Limans (Provence).

Riace - een model voor integratie van vluchtelingen

Het dorpje Riace in het zuiden van Calabrië kan terugkijken op 20 jaar succesvolle opvang en integratie van vluchtelingen. Daarvoor dreigde Riace door leegloop een spookstadje te worden. Door de inzet van de onderwijzer Domenico Lucano, die later burgermeester werd, bliezen migranten en vluchtelingen de plek nieuw leven in: scholen heropenden, bussen bleven rijden en leegstaande huizen werden opnieuw bewoond. De lokale economie gebruikte een eigen gemeentelijk geldsysteem, dat elk jaar door overheidssubsidies werd gedekt. De laatste maanden haalde dit dorp internationaal de kranten. De burgemeester ging met andere bewoners in hongerstaking, om de beloofde, maar sinds twee jaar uitblijvende overheidssubsidies op te eisen. De zaak escaleerde toen de burgemeester werd gearresteerd. Lucano zou illegale migratie bevorderen, door bijvoorbeeld schijnhuwelijken toe te laten en valse identiteitskaarten goed te keuren. Deze beschuldigingen zijn intussen weerlegd, maar de juridische strijd gaat door en de

burgemeester heeft zolang een verblijfsverbod voor Riace. Matteo Salvini, de huidige Italiaanse minister van Binnenlandse Zaken van de rechts-populistische partij Lega Nord, heeft het in zijn toespraken zo vaak gemunt op burgemeester Lucano dat het vermoeden bestaat dat de Italiaanse overheid bewust de jacht op het 'Riace-model' heeft geopend. De strijd tegen dit dorp is karakteristiek is voor het hele vluchtelingenbeleid van de Italiaanse regering. De contacten tussen Longo maï en Domenico Lucano dateren van 1998. In de eerste jaren van het project volgden we de gebeurtenissen op de voet en meerdere malen hielpen we mee bij het plukken van de olijven, de oogst van mandarijnen en andere activiteiten die de plaats een nieuwe economie basis konden geven. Helaas bleef de afhankelijkheid van de overheidssubsidies te groot. Nu gaat het erom met alle bewoners mogelijkheden te vinden economisch onafhankelijker te worden. Het idee voor een duurzaam en gelijkwaardig toerisme kan een van de pijlers worden.

Mas de Granier

We blijven aan de praat!

Sinds de vernieuwing van de 'grote zaal' op de Mas de Granier opent de coöperatie elke eerste zaterdag van de maand haar deuren voor het een of andere evenement. Het enthousiasme dat de bezoekers meebrengen, werkt aanstekelijk.

Zo'n anderhalf jaar geleden vonden de renovatiewerkzaamheden plaats met de hulp van mensen uit verschillende coöperaties. Het was een leuke gelegenheid kennis en ervaringen uit te wisselen tussen de coöperaties en tussen de generaties. Van de vloer tot het plafond werden alle mogelijke ecologische bouwmaterialen gebruikt om de voormalige slaapzaal voor seizoenwerkers te veranderen in een ruimte voor prachtige ontmoetingen, culturele en politieke uitwisseling.

Sinds november 2017 vinden elke maand afwisselende activiteiten plaats: voordrachten en openbare debatten, films, theatervoorstellingen, lezingen, concerten, zangavonden en feesten. We hebben daarbij vooral thema's naar voren gebracht die in ons dagelijks leven een rol spelen: bescherming van de biodiversiteit, de kleinschalige landbouw, het milieu, de inzet voor bewegingsvrijheid voor alle mensen, voor een menswaardig vluchtelingenbeleid, voor het respecteren van de rechten van de mens, de toenemende vraag naar concrete solidariteit met mensen en groepen die in nood zijn. Afgezien van deze vragen die betrekking heb-

ben op de actualiteit, hebben we ook gekozen voor een serie avonden over de Franse koloniale geschiedenis. Met teksten van meerdere auteurs en een concert werden de verschrikkingen van het kolonialisme aangeduid. Een zeldzame verzameling van getuigenissen die licht werpt op de rol van de vrouw tijdens de onafhankelijkheidsoorlog in Algerije. De reacties tijdens deze avonden waren soms zeer emotioneel. Ze maakten duidelijk dat deze geschiedenis diepe wonden heeft geslagen, ook binnen de eigen familie, en breuken heeft veroorzaakt die nog steeds in de Franse maatschappij te voelen zijn. Door deze rij evenementen zijn veel mensen uit de streek met elkaar in contact gekomen. Actieve groepen en verenigingen uit de streek, maar ook uit de rest van Frankrijk, konden zich presenteren, boeken en publicaties werden verspreid, acties werden georganiseerd en aan oproepen tot steun werd gehoor verleend. De ene keer waren we met z'n vijftigen, een andere keer met tweehonderd... Onze burens en vrienden kwamen, maar ook mensen die we nog niet kenden, uit de buurt of van verder weg. Vrienden van vrienden,

of mensen die min of meer toevallig binnenvielen, midden in een debat of in de keuken. De maaltijden met onze soepen en pizza's zijn een succes en dragen bij aan de verlenging van deze avonden tot vaak laat in de nacht. Wie wil, kan in een tent of een camper blijven slapen en de volgende dag ontdekken hoe de rest van ons leven in onze coöperatie eruit ziet, in de tuin, op de akkers of bij de collectieve organisatie.

In deze opstandige tijden in Frankrijk, waar duizenden mensen genoeg hebben van het sociale onrecht en de afbraak van de natuur en daarvoor de straat opgaan, zijn wij ervan overtuigd dat deze ontmoetingen bij ons in de grote zaal door moeten gaan. Zulke solidaire netwerken, waarin we met elkaar overleggen,

discussiëren en samenwerken, zijn van groot belang. Ze verdienen met zorg te worden behandeld. Binnenkort openen we een serie discussies en rondleidingen met betrekking tot de veranderingen in onze naaste omgeving. Enorme logistieke bedrijven met bijbehorende infrastructuur voor vrachtwagenverkeer vervangen beetje bij beetje de traditionele hooiweiden in onze gemeente. Voor ons is het een actueel signaal, dat overweldigend getuigt van de verandering van waarde die zich voltrekt in het kader van de niet te beugelen mondialisering. We hopen op veel belangstelling, discussies en uitwisseling!

Mathieu Espère

Culturele avond op de Mas de Granier met Marokkaanse muziek en teksten over de Franse koloniale geschiedenis.

Treynas

Waterpiraten tegen wil en dank

In 1989 werden de gehuchten Rochebesse en Treynas op de hoogvlakte van de Ardèche officieel aangesloten op het gemeentelijke drinkwaternet. Er werden waterleidingen gelegd naar een reeds bestaande onderaardse opvang van bronwater. Nu zijn er problemen.

De gemeente betaalde het materiaal, wij van de coöperatie Treynas voerden de werkzaamheden uit. Een contract werd getekend, waarin werd vastgelegd dat de gemeente eigenaar is van het drinkwaternet en dat de coöperatie een abonnement betaalt voor de controles op de waterkwaliteit. De hoeveelheid afgetapt water werd niet in rekening gebracht. Terzijde: een consument betaalt natuurlijk nooit het water – het is van

niemand en kan dus ook niet in rekening worden gebracht. Betaald wordt voor het onderhoud van het net en het bedrag wordt gerelateerd aan de hoeveelheid afgetapt water. Ons contract met de gemeente was echter maar 25 jaar geldig. In juni 2017, toen dit contract al lang uit onze gedachten verdwenen was, viel zonder waarschuwing de eerste rekening in de bus. Het openbare drinkwaternet staat nu onder beheer van de Vereniging van Gemeentes (afgekort in het Frans: 'ComCom'). De ComCom is verbaasd dat de bewoners van Treynas en Rochebesse geen enkele rekening betalen. Ze weigeren ons contract te verlengen en gelasten ons de rekeningen te betalen, hoewel we altijd zelf het onderhoudswerk aan de installatie hebben gedaan en nooit de gemeente hebben belast met problemen in de drinkwatervoorziening.

De onderhandelingen gaan van start in september 2017 en al snel blijkt dat er drie mogelijke oplossingen zijn:

- Onze rekeningen betalen en een normale consument van het openbare net worden. Dat betekent voor ons het verlies van alle controle over ons drinkwater en afhankelijkheid van

een instantie die in de komende jaren waarschijnlijk wordt geprivatiseerd.

- Eigenaar van de bron worden. Dat is een delicate geschiedenis, omdat de huidige eigenaar weigert het land te verkopen en de ComCom voorverkooprecht heeft sinds een onderzoek heeft vastgesteld dat deze bron van algemeen nut is.

- Ons abonnement opzeggen en nieuwe waterbronnen op ons land vinden. Dat betekent onder andere de beste plaatsen vinden om het water op te vangen, putten boren of andere systemen van wateropvang realiseren, nieuwe waterreservoirs installeren en waterleidingen aanleggen naar ons dorp.

Het is nu meer dan een jaar geleden dat de onderhandelingen zijn begonnen en we hebben geweigerd de rekeningen te betalen zolang er geen akkoord is bereikt.

We hebben ons altijd verzet tegen het gebruik van chloor in het drinkwater en we hebben geen vertrouwen in de bestaande instanties. Momenteel beheert de ComCom twee bronnen die op ons land liggen - of in de buurt daarvan - en verzorgen daarmee de gemeente van Chaneac. Nu dreigen ze met het

aanleggen van veiligheidsafstanden rond deze bronnen. Dat kan tot gevolg hebben dat we de toegang tot meerdere hectare landbouwgrond verliezen.

Het bezitten van een eigen bron blijft voor ons de best mogelijke oplossing. We voelen er niet voor het beheer van zo'n belangrijke grondstof aan iemand anders af te staan. De zoektocht naar nieuwe bronnen is belangrijk, ook omdat de actuele hoeveelheid beschikbaar water niet genoeg is voor onze behoefte tijdens een droog seizoen. Ongeveer 5000 liter ontbreken per dag om de tuinen te besproeien en de dieren water te geven.

We zijn dus druk aan het overleggen met de bewoners van Rochebesse en zoeken met hen samen naar oplossingen die we in de loop van de komende jaren willen realiseren. Zo hebben we bijvoorbeeld al een studie laten maken over de mogelijkheid een meer aan te leggen.

Er is dus nog heel wat te doen de komende jaren om onafhankelijk te worden in onze drinkwatervoorziening, maar we zetten er onze schouders onder.

De groep in Treynas,
Marcel Howard en Valentina Malli

Stormen in Karinthië

Op 29 oktober 2018 trok een enorme föhnstorm over Noord-Italië, Slovenie en Zuid-Oostenrijk en werd 20 miljoen kubieke meter hout omgelegd.

Blik op Hof Stopar na de föhnstorm

Zwitserland

De rechten van boerinnen en boeren

'Vandaag handelen, om morgen goed te eten' – dat was de titel van de tentoonstelling die we afgelopen augustus hadden ingericht op de open dag in de coöperatie Le Montois in de Zwitserse Jura.

De indrukwekkende tentoonstelling laat met een groot aantal voorbeelden zien hoe dringend het is het landbouwbeleid in de geïndustrialiseerde landen te herzien. De standpunten van 'La Via Campesina', de internationale beweging van boeren en boerinnen die meer dan 200 miljoen mensen uit de hele wereld vertegenwoordigt, worden in de tentoonstelling goed uitgelegd. Deze beweging richt zich zowel op de sociale situatie van boeren en landarbeiders, als op de bescherming van bodemvruchtbaarheid, water en klimaat. In Zwitserland werd afgelopen jaar

deze problematiek aan de orde gesteld in het kader van het initiatief voor een referendum 'Voor voedselsoevereiniteit – landbouw betreft ons allemaal'. Het initiatief staat voor een goed gebruik van lokale en regionale bronnen, voor meer arbeidsplaatsen in de land- en tuinbouw en de voedselverwerking, voor faire prijzen en correcte lonen en voor een transparante afzet met korte kringlopen en een rechtvaardige internationale handel.

Bij het referendum afgelopen september heeft het Franssprekende westen van Zwitserland voor het initiatief gestemd. Dat is mede te verklaren door de actieve inzet van de boerenvakbond Uniterre. In het Duitssprekende gedeelte van Zwitserland werd het initiatief door een grote meerderheid verworpen. De tegenstanders van het initiatief hadden miljoenen Franken ter beschikking en voerden campagne met grote plakaten, radio- en televisie-interviews, advertenties en krantenartikelen. Het 'Verbond voor voedselsoevereiniteit' had een budget van 60.000 Frank en dus duidelijk minder mogelijkheden. Het 'Verbond' is echter nog steeds vastbesloten door te gaan met de strijd voor een ander landbouwbeleid. We kunnen gewoon niet blijven toekijken hoe de grootschalige geïndustrialiseerde landbouw ons milieu kapotmaakt en hoe het ene na het andere levensmiddelen schandaal wordt gebagatelliseerd.

Een belangrijke steun in deze strijd is de 'VN-Verklaring voor de rechten van boeren en arbeiders op het platteland (United Nations Declaration on the rights of Peasant and Other People Working in Rural Areas UNDROP) die op 17 december 2018

In december 2017 hield een zware föhnstorm huis in de gemeente Eisenkappel-Vellach in het Oostenrijkse Karinthië. De schade die deze storm toebracht aan de bossen was eind oktober nog niet eens volledig opgeruimd toen de volgende storm zich aanmeldde.

Op onze bergboerderij Hof Stopar op 1000 m hoogte vernietigde deze storm in een paar uur tweederde van onze 11,5 ha bos. Alleen al in de gemeente Eisenkappel moeten 250.000 kuub hout worden verwerkt en getransporteerd, dat betekent zo ongeveer 10.000 vrachtwagens, volgeladen met boomstammen. De houtprijs is van 92 euro per kuub zaagrijthout gedaald naar 72 euro. De storm heeft deze keer ook onze machineshuur verwoest, telefoon- en stroommasten omgewaaid, daken weggeblazen en bijenkasten omgegooid. Niet alleen dennen, maar ook oude loofbomen werden ontworteld of gebroken, fruitbomen in stukken gescheurd. Voor de opruimwerkzaamheden moeten we met bedrijven samenwerken, alleen met hulp

van vrienden en vriendinnen kunnen we dit niet aan. Het woonhuis bleef gelukkig heel en we zijn blij met elke boom die er nog staat. Zulke stormen hadden we hier vroeger niet, het was een betrekkelijk windstille omgeving. We hadden nooit gedacht dat de klimaatverandering ons zo hard en zo snel zou treffen.

Nu zijn we blij met elke vorm van solidariteit. De dag na de storm kwamen de mensen van alle boerderijen van ons dal bij elkaar om met hun motorzagen en tractoren samen de straten vrij te maken en de telefoon- en stroomleidingen vrij te leggen. Vrienden uit Oostenrijk, Frankrijk en Duitsland komen, als het weer het toelaat, vanaf januari naar ons toe om mee te helpen bij het opruimwerk.

Een stuk bos waar geen enkele boom meer staat, gaan we nu in een stuk weide veranderen. Veel werk staat ons ook nog in het voorjaar te wachten, omdat we alle schaapshekken moeten hernieuwen. En dat is geen eenvoudig werkje op onze steile hellingen.

Heike Schiebeck

reldwijd, zoals het recht op grond, water, zaaigoed, sociale zekerheid, gezondheid, huisvesting, onderwijs, fatsoenlijk inkomen, agro-ecologische productievormen en rechtspraak. Daarmee worden de landen gevraagd stappen te ondernemen die ook in het Initiatief voor Voedselsoevereiniteit voorkwamen. Nu ligt het heft in de handen van de burgermaatschappij. Met behulp van de Verklaring kunnen we onze regeringen vragen te kiezen voor eerlijke en duurzame voedselsystemen, waarin mensen centraal staan.

Raymond Gétaz

PS. In Nederland zijn de Toekomstboeren lid van La Via Campesina. www.toekomstboeren.nl

in New York door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties is aangenomen.

Deze historische overwinning is het resultaat van meer dan 17 jaar actie door La Via Campesina, gesteund door talloze NGO's. Met een brede campagne konden we in Zwitserland bereiken dat de Zwitserse regering deze Verklaring steunde. Nederland onthield zich van stemming. De Verklaring bundelt en verduidelijkt concreet in 28 artikelen de rechten van alle boeren en boerinnen we-

Reclaim the Seeds (= Laten we de zaden weer opeisen) is een evenement in Nederland waarbij het uitwisselen van zaden en informatie wordt gecombineerd met discussie over politieke thema's en praktische workshops. Het doel is meer mensen betrokken te krijgen bij de strijd voor agrarische biodiversiteit en een robuuste, duurzame voedselproductie. Door de uitwisseling van zeldzame en aparte rassen te stimuleren draagt het project hier direct aan bij.

Reclaim the Seeds is begonnen als protest tegen de nieuwe EU-zadenwetgeving. Op het moment ligt er meer focus bij het verzet tegen patenten op gewassen en een klimaatneutrale, 'fossiel vrije' landbouw. In het programma komen ook andere praktische, theoretische en politieke landbouwgerelateerde onderwerpen aan bod.

In het komend halfjaar vinden er weer vele zadenbeurzen plaats, onder andere in België in Oudenaarde en in Nederland in Drachten, Amsterdam, Wageningen, Ecodorp Bergen (N-H), Rotterdam en Boekel.

Meer informatie vindt u op www.reclaimtheseeds.nl

Colofon

Het Nieuws uit Longo mai verschijnt drie keer per jaar
Hoofdredactie: Babette Stipp
Productie: Michael Rössler, Ieke Dekker
Druk: Druckwerk 14, Dargun

Contactadres:
Stichting Pro Longo mai
Polanenstraat 79
1013 VS Amsterdam
Tel. 06 28 45 17 62
IBAN: NL86INGB0000314983
info@longomai.nl - www.longomai.nl

Le Montois, CH-2863 Undervelier
Tel. 0041 32 42 65 971

Grange neuve, F-04300 Limans
Tel. 0033 492 73 05 98

Hof Ulenkrug, Stubbendorf 68
D-17159 Dargun
Tel. 0049 39959 23881

Hof Stopar, Lobnik 16
A-9135 Eisenkappel
Tel. 0043 4238 8705